

Montserrat Cateura entrevista Eulàlia Solé, col·laboradora habitual dels diaris *Avui* i *La Vanguardia*. Per la seva trajectòria professional com a sociòloga, és una bona coneixedora de les tècniques d'entrevistes orals, les quals ha utilitzat en diversos treballs d'investigació publicats recentment.

Pregunta: En el si de la sociologia, la tècnica de les "històries de vida" ja constitueix un clàssic. Per la seva banda, els historiadors han incorporat més recentment l'anomenada "història oral". Quines diferències hi destacades?

Resposta: Puc parlar del que són les "històries de vida", una metodologia emprada en la recerca qualitativa, però ja en resulta més difícil fer-ho respecte de la "història oral". Amb tot, jo diria que la diferència rau tant en els objectius com en el guió. En el cas dels sociòlegs, sol tractar-se de l'estudi d'un tema concret i d'un guió més o menys enfocat. Quant als historiadors, crec que l'objectiu se centra més en un espai de temps i en uns fets genèrics.

P: Quan vas aplicar per primera vegada les "històries de vida" en una investigació?

R: Bé, cal distingir entre "història de vida" i "entrevista en profunditat". La

Ara bé, quan el que es busca és una radiografia social fiable, l'entrevista esdevé més vàlida que l'enquesta.

primera requereix una llarga estona de conversa, potser fins i tot més d'una sessió. Jo m'he decantat cap a l'entrevista feta en profunditat, durant dues hores com a màxim. L'any 1987 vaig fer la primera recerca qualitativa. Vaig entrevistar dones barcelonines, de diverses capes socials, per tal de conèixer el seu sistema de valors.

P: Creus que hi ha aspectes de la "història de vida" que es poden relacionar amb la "història oral"?

R: Sí, atès que cada vida té un referent

històric, un context social que s'inscriu en el que més tard serà estudiat pels historiadors.

P: Quins elements de coneixement t'han aportat les fonts orals que no haguessis conegut sense aquesta tècnica?

R: Les tècniques qualitatives aporten un coneixement diferent de les quantitatives. Aquestes últimes permeten treballar amb mostres àmplies, més representatives i extreure unes conclusions potser més exactes. En això existeixen diverses opinions entre els sociòlegs. N'hi ha que valoren més un qüestionari i una enquesta ben fets, mentre que altres prefereixen la informació qualitativa. Sens dubte, cal aplicar a cada tipus d'investigació la tècnica més adequada. Per descomptat que l'entrevista proporciona una informació més acurada. Encara que l'entrevistador s'ha de cenyir a un guió establert, pot aprofundir en tot el que calgui.

P: Quines crítiques solen rebre les tècniques qualitatives pel que fa a la fiabilitat, la subjectivitat, la representativitat?

R: Si el que es pretén és la representativitat, seria una errada recórrer a la investigació qualitativa. Ara bé, quan el que es busca és una radiografia social fiable, l'entrevista esdevé més vàlida que l'enquesta. I la subjectivitat, en aquest cas, esdevé un element més a valorar.

P: Com explicaries que la "història oral" s'hagi introduït darrerament al nostre país, mentre que fins fa poc no es tenia en compte?

R: Les ciències humanes estan cada vegada més interrelacionades. Sociologia, antropologia, història, economia, ciència política són més i més unes disciplines afins. Els historiadors han traspassat la frontera dels estudis teòrics per penetrar en el terreny empíric. Han descobert unes eines que els sociòlegs i els antropòlegs coneixen des de fa temps. Els antropòlegs en primer lloc, adscrits a la recerca "par-

ticipativa" com a eina intrínseca.

P: Breument, com descriuries les principals tècniques orals?

R: La sociologia contempla la "història de vida", en la qual la persona explica les seves experiències al llarg del temps, a vegades gairebé "al seu

Crec que els historiadors tracten de projectar-se cap a l'entorn social, d'anar més enllà de l'estudi teòric tot fent una recerca de base.

aire". L'"entrevista en profunditat" està conduïda per un guió prèviament establert, normalment dividit en diversos apartats, i també pot abastar des de la infantesa fins al moment actual. I l'"entrevista focalitzada" se centra en un tema més concret.

P: Quines altres disciplines socials fan servir habitualment fonts orals?

R: Tal com he dit, l'antropologia és la ciència per antonomàsia de les fonts orals. La sociologia no va tardar a incorporar aquesta metodologia i ara, és la història la que també la valora. Tanmateix, no hi ha dubte que els psicòlegs socials en fan un ús exhaustiu.

P: Pel que fa a la història, què creus que li aporten les fonts orals?

R: Em sembla evident que transformen la història en una investigació de l'actualitat. Crec que els historiadors tracten de projectar-se cap a l'entorn social, d'anar més enllà de l'estudi teòric tot fent una recerca de base.

P: Per a l'estudi de quins temes veus més útils les fonts orals?

R: Bé, jo he fet dues investigacions qualitatives: l'esmentada sobre *El sistema de valors de les dones barcelonines* i *Anàlisi dels abstencionistes barcelonins més grans de 30 anys*. En ambdós casos, preteníem conèixer les influències que la vida familiar, l'entorn social i econòmic, i les expe-

riències personals tenien sobre els valors i les actituds, en un estudi, i amb relació al comportament electoral, en l'altre. Una recerca quantitativa no ens hagués proporcionat aquest coneixement.

P: Recentment has publicat el llibre *El peso de la droga*, en el qual tractes de les drogues il·lícites des de vessants com el cultiu, el tràfic, el blanqueig de diner o les propietats i els efectes de cada droga. T'acostes també al món del consum i ho fas en part a través de converses amb toxicòmans. Quin ha estat el motiu de fer aquestes entrevistes?

R: Considero que el testimoni de les set persones que s'avenen a explicar la seva vida de drogaddicte reflecteix més que qualsevol estadística el pes enorme de les drogues a la nostra societat. Per exemple, quan parlo de la droga a les presons, més enllà de les dades hi ha l'experiència d'un home de classe mitjana que s'ha passat diverses èpoques empresonat per causa de la seva addicció. Si volem conèixer la lluita per sortir-se de l'heroïna, la cocaïna o l'èxtasi, o com s'hi van introduir, les paraules crues, sovint resignades, dels entrevistats proporcionen al lector una informació més colpidora que la fredor d'un estudi teòric. De fet, corroboren humanament la fidelitat dels fets que s'hi exposen.

P: Actualment estàs treballant en algun projecte de recerca fonamentat en les fonts orals?

R: Tinc en perspectiva una investigació que combinarà les tècniques quantitatives amb les qualitatives. És a dir, es farà una enquesta i després dels resultats d'aquesta, s'elaborarà el guió per a unes entrevistes focalitzades. En aquest cas, considerem que és adient de fer-ho així. Altres vegades s'actua a l'inrevés: primer, es duen a terme les entrevistes i amb la informació obtinguda es prepara el qüestionari. ☺